

KERTINĖ PARAŠTĖ

Lietuviai ekumenistai

Ekumeninio sąjūdžio uždavinys yra padėti suartėti vieni su kita krikščioniškoms konfesijoms. Ekumenizmas taigi yra pilna prasme tarpkonfesinė veikla. Nebūta teisingas ekumenizmo supratimas, jei šis sąjūdis imtu kurti naują krikščionybės sampratą. Toks veikimas neitų konfesijų vienijimo kryptimi, bet būtų greičiau pasidalijimo didinimas, nes negalima tikėtis, kad būtų greičiau pasidalijimo didinimas, nes negalima tikėtis, kad būtų greičiau pasidalijimo didinimas.

Ekumeninio sąjūdžio esmė yra pradėti krikščionijos vienijimo darbą nuo savo konfesijos, stengiantis ją suprasti kiek galint pilniau.

Lietuviškoje visuomenėje turime tris konfesijas. Šalia katalikybės čia reiškiasi liuteronybė ir kalvinizmas, arba protestantizmas ir reformatai. Abi šios konfesijos kilo, vedamos didelių krikščioniškų vertybių. Liuteronybės iškelta individualaus krikščionio sąjūdis, galima sakyti, yra visos naujų amžių kultūros kūrėjas. Individo pastatymo žmogaus tikėjimo centre negalima mažai vertinti.

Reformatai išėjo greičiau priešingos minties vedami. Jie gilinosi į tą realybę, kurią sudaro vieno tikinčiojo ryšys su kitu. Reformatai savo pradžioje atstovavo mistinio Kristaus kūno idėjai. Ir jų katalikų Bažnyčios kritika labiau rėmėsi krikščionių solidarumo trukimo išraiška.

Tiek viena, tiek kita šių krikščionybės sampratų yra vertingos. Ir katalikiškoji krikščionybė gali ir turi iš jų mokytis ir faktiškai jau yra daug pasimokius. Taip Pijaus XII enciklika apie mistinį Kristaus kūną, kaip Bažnyčios sandermės pagrindą, kuri buvo paskelbta 1943 metais, iš tikrųjų buvo pajėmas reformatų pradetu keliu. Tačiau mistinio Kristaus kūno samprata Bažnyčioje buvo žinoma, tik buvo pradėta primirti pirmojo tūkstantmečio pabaigoje. Šv. Tomas Akviniets dar ją žino, bet jos neaiškina.

Iš liuteronų radikalus individualizmo daugeliu krikščioniškų organizacijų teko daug pasimokyti ir dar daugiau tenka mokytis. Ypač į tai reiktų atkreipti dėmesį, ieškant išties iš vienuolinio gyvenimo krizės. Šia proga galima pažymėti, kad naujo palaimitojio Jurgio Matulaičio

veikla yra ėjimas, galima sakyti, abiejų šių konfesijų — reformatų ir liuteronų nurodytu keliu. Jis savo vienuolinio gyvenimo studijoje, „Vedamoji mintis“, akcentuoja gyvai abi vertybes: ir asmens laisvę, ir solidarumo reikšmę. Šiame jo veikale dažnai kartojasi jo išsireikšimas: Dievo vaikų laisvė ir reikalingumas organizacijoms.

Patiems liuteronams kelias Bažnyčios vienybės galėtų eiti taip pat jų radikalus individualizmo keliu. Liuterio krikščionio aptarimas „simul justus et peccator“ — kartu teisingasis ir nusidėjėlis, galėtų nurodyti kelią susitaikyti su mintimi, kad Bažnyčioje yra ne vien tik teisieji, bet ir nusidėjėliai. O antra vertus, radikalus individualizmas gali būti geru kelrodžiu suprasti, kad teisingas individas gali reikštis ne tik žemiškajame gyvenime, bet ir amžinybėje šventojo forma (ppl. Owen Chadwick, *The Secularisation of the European Mind*, Cambridge University Press, 1927 m., p. 191).

Kalbant apie lietuvių tautos vaidmenį ekumenizme, būtų labai daug prasmės grįžti į 16-tą šimtmetį, kada čia katalikai ir reformatai sutelkinėmis jėgomis kūrė Lietuvos statutus. Gaila tik, kad ši veikla dar nėra nei mūsų teisininkų, nei Bažnyčios istorikų atrasta. (Žr. mano straipsnį *Drauge*, „Trečiojo Lietuvos statuto ruošimo epopėja“, 1986 m., ypač lapkričio 29 d.) Ne tik šios dvi konfesijos bendrai kūrė statutą, bet ir savo bylą sprendė šio statuto keliu. Tai yra ypač pažymėtina, kai prisimename, kad, rodos, kultūringa prancūzų tauta reformatų bylas bandė išspresti garsiomis Baltramiejaus nakties žudynėmis 1572 metais, o tuo tarpu Lietuvos katalikai ir reformatai turėjo kantrybės savo teisę aiškintis teismuose, laikantis jų bendrai sukurto statuto rėmuose. Tai yra dar pačių lietuvių neatrasta jų ekumeninė garbė.

Vytautas Bagdanavičius, MČ

Šios kun. Vytauto Bagdanavičiaus mintys, ryškinančios solidarus krikščionių bendravimo reikala, pateiktos simpoziume „Ekumenizmas, kaip dialogas krikščioniško šviesoj ir meilėj“. Krikščioniško atsigaivinimo savaitgalio programoje Chicagoje 1987 m. kovo mėn. 14-15 d. Tokiomis

Akinančiai baltas šviesumas

LEONAS LĖTAS

Matau, kaip visa susilydo į dvi to paties kamieno vis dar siautulingai gyvas šakas — Joną ir Adolfą Mekus. Jų pėdas užtiksimame pasulyje, ir ilgai ir nelengvas kelias yra vainikuotas pripažinimų gausa. O už vis tebuvo siekta tapti: visa matuojančiu sąžine ir pastanga pilnutiniu žmogum.

— Ir tada viena diena padubau, buvo pavasaris. Aš dirbau pas ūkininką už berna. Išvažiavau arti. Ariau ir galvoju — greit baigsis. Ir tada atėjo šeimininkas ir pasakė: karas baigtas. Ka aš galėjau daryti? O, sakau, jau? Taryt vis vien. Ariau toliau. Ir tik dabar pastebėjau, kad ežiu krūmai jau žydi. Baltais remainis sulopyti sklypai. Visas sodžius, visas pusiasalis. Visas kraštas žydėjo. Man buvo tokia plati nuotaika, kada vakare su plūgu ir arkliais grįžau namo. Aš švenčiau Velykas. Ir kitądien, susidėjęs dėžutėn daiktelių, išėjau į miestą. Pakelės visur žydėjo ir dangus taip giedras ir karas baigtas. Eju ir neišlaikiau džiaugsmo. Kaip iš kalejimo. — Vėl pradėti gyventi. Nuo nieko. Matai mano rankas — jos alyvuotos ir įsiedė geležies rūdimi. Neišplausi. O pirštų galai, pažiūrėk, raudoni ir nudilę nuo amžinos geležies fabrike. Aš esu darbininkas, menkiausias iš visų fabrikininkų. O man mokslo ir svajų metus nutėskė krauju. Aš visai ko kito išmokau per tuos metus. Aš nežinau formuliu ir matematikų, aš nemoku lotyniškai, bet aš žinau, kokia laimė žinot, kad dar šį sykį išliukai gyvas. Kad gyveni. Ir aš nieko daugiau nenoriu.

Ir kiek toliau:

Kada po bombardavimų nakties gulėjau sklepe sužeistu petimi, aš jaučiau, kaip mano kraujas sunkiasi per drabužį ir paliečia cementa. Kraujas godžiai gerėsi į jį. Mano kraujas. Ir aš gulėjau kniūščiom ant to paties cementinio luito. Aš susiliejau su juo, atidaviau jam savo kraują. Tada maniau, kad jeigu mirsiu neatkastas, mano gynybė peris į cementą. Kvaila mintis. Vėliau, kraujui nenusiojant bėgti, aš kaire ranka apnuoginau petį ir, pagraibes nuo žemės kalkių ir dulkių, uždėjau ant žaidos. Ir dar sauja, ir dar. Ir prispaudžiau. Kraujas — nebebejo. O tada turėjau daug laiko galvoti, iki atkasė mus. Retkarčiais jaučiau, kad pametu savo ribas ir ritma. Antra sykį savo gyvenime. Mano kraujas buvo cemento ir cementas mano kūne. Jei nuplėščiau dabar jau kraują su sukresėjusi cemento nuo peties, aš nesulaukčiau ryto. Jis mane gelbėjo, ir aš neradau ribos: kur jis baigėsi, kur aš prasidėjau. Tai mano mokslas.

krikščionių bendravimo pastangomis Chicago ir jos apylinkių lietuviams ruošiamos ekumeninės pamaldos Cicero Šv. Antano lietuvių parapijos bažnyčioje, 1515 South 50th Avenue, kurios bus šandien, gegužės 2 diena, 4 val. po pietų.

Tokia buvo Adolfo „Duona“. O Jonas? Štai jo „Fête des Roses“:

Tikrai, nuo ano vakaro aš nebuvau nė sykio šito veido prisiminęs. Ir kai aš dabar savo pasamonėje jį vėl mačiau, šita nuosirdu, paprastą veidą, su tokiu nuostabių akių ir lūpų sudėjimu, aš pajutau, ir man pačiam buvo tai taip keista, kaip šitas veidas, šitas nusišypsėjimas — šita visa jos ano vakaro nuotaika susiliejo su šituo paslaptingu kvepėjimu. Jie susiliejo ir perėjo vienas per kita, susirisdami kaip sunertu rankų pirštai, iš vien ir nebeišskiriamai. Aš stovėjau ant bažnyčios laiptų nuostabos ekstazėje, sekiau pats savy tą keistą ir nesuprantamą metamorfozę, ir man dabar, staiga, buvo visiškai aišku šito kvepėjimo spalva. Man staiga nebebuvo jokio vidinio pareikalavimo žinoti, kas jis yra — aš betarpiu ir labai tikrai dabar jaučiau jį esant aną mergina. Tai buvo tapatu su jos ano vakaro nuotaika ir sypniui, negalėjo būti jokio to atitikmens, jokios gėlės, kuri taip kvepėtų, kaip šitai, kaip šitos mergaitės siela. Aš negalėjau to kitaip pavadinti — tai jos siela, kuri, kaip paslaptingi kvepalai, vienu jos nusišypsėjimu įaugo many.

Aš stovėjau dabar ant bažnyčios laiptų lygiai kaip aną vakarą, kai ieškojau jos, ir ta pati minia plauke per šalį ir mirgėjo savo rūbais gatvių šviesose.

Čia aš jums išskaptavau dvi detales.

Zvilgsniu klestėjimo metu, gyvenant Wiesbaden'o D.P. stovykloje, Algirdas Jeronimas Landsbergis ir abu broliai Mekai, lankydami Mainz'o universitetą, godžiai sėmėsi žymiai turtesnes nei pokario Vakarų Vokietijos kino teatru gausos filmų tviskėjimo korū saldžio.

Lap... lap... lap...
Karnavalas. Pulko puota. Pūnšas. Lap. Sužadėtinės ižeidimas. Pūnšas ant galvos. Lap. Išauktas dvikovon. Vienas terasoje. Baronas von Deibelhorn iš Serbijos prie manes. Lap. Sufrizuotas balsas. Aš noriu jums padėti. Lap. Ačiū, nereikia. Lap. Jūs persmeigsit tą šnelci, bet abejonė nenusotos jūsų grauzai. Lap. Teisybė. Bet, po velniu, kodėl jums tai rūpi? Lap. Aš esu iš Serbijos. Mes žinom daugiau, negu... Aš žinau vaistus jūsų abejonė pašalint. Lap. Yra žolelių, kurias vidurnaktį išgėres žmogus praranda savo kūna. Ir jį gražinti tegali tyros, nekaltos, daug kentėjusios merginos prisipažinimas meilėje. Lap. Kokia sunki, kokia girta, kokia kvaila buvo mano galva. Lap. lap, lap. Duokit žoleles ir pakvieskit sužadėtine. Ji tyra, ji kentėjo, ji myli. Lap. Ko jis norėjo iš manes? Kokia sunki... Lap. Mes atėjom į koridorių, aš išgėriau... ir nebejutau nei gėralo, nei savės. Rūkas. Lap. Laikas tekėjo, bet kur ir kiek — valanda, diena? Kartais garsas minkštas ir bespalvis — iš žemės ar iš amžinybės? Lap. Lap.

Ar čia, Algirdo Jeronimo Landsbergio „Žmogus koridoriaus gale“ puslapiuose, — bent lengva užuomina — neatsispindi ir vėliau Jono rankose laikomas Bolex kameros „krypuojančiai išsikrypuojančios“ filmų režimo technikos pradai? Pasekime Adolfo jo „Mergina ir Grohno vėjas“ lakštuose:

Jurgis ja lydėjo. Ji buvo labai smulki ir maža. Ir kada jis ją paėmė už parankės, ji buvo dar mažesnė. Ir jam pasidarė labai neįjauki jausti ploną ranką savo rankoje ir klausytis jos tokiu smulkių žingsnių. Restorano raudona šviesa.

Adolfas Mekas

— Kur dabar šiaurė?
— Ten.
— Ne, tenai. Aš šiaurė atrandu palei Grižulo ratus. Man sumaimė pasaulio šaly.
— O kur rytai?
— Nežinau. Šiaurė — ten, o kur rytai — nežinau.
— Ar nematai, kur saulė teka?
— Ne, nematau. Nesu matęs, kaip teka saulė. O kada ji jau aukštai, aš vis tiek netikiu. Ji man ne pietuose. Bet žvaigždžių nėra.
— Yra, kaip nėra. Matai. Ten.
— O, dabar matau. Ten Grižulo ratai. Pažiūsti Grižulo ratus?

Vėliau — tas pat:

— Aš čia gyvenu.
— Čia, šitame name?
— Čia.
— Antrame aukšte?
— Antrame.
— O kampe restoranas?
— Ne, siuvykla.
— Taip, siuvykla.

Tuojaus už kampo girdėjosi lenkų salės muzika ir tolimas isismagnisui vakarotojų triukšmas, kaip debesies ūžimas.

— Vestuvės turbūt, matai, kaip automobilis apkašytas.
— Vestuvės. Aš mėgstu vestuves.
— Kodėl?
— Nežinau.
— Žūrėk, kieno tas šnelis?
— Baltas.
— Eikš, nekandį?
— Jis ne mūsų. Mes turime dideli, pikta.

Kairėj pusėj, už kampo buvo lenkų salė, ir žmonės retkarčiais praeidavo, o dešinėj, ant kito kampo — baras. Raudonos Rupert alaus reklamos degė langose ir už stiklų matėsi baltas kelneris ir keletas galvu, užverstų ir bežiūrinčių į televizija kampe. Baltas šnelis atsigulė ant laiptų ir padėjo galva ant kojų.

Po 1.200 egzempliorinės antrosios *Prozos* — joje, kaip ir pirmojoje, kartu dalyvauja ir dailininkai, kaip ir Algirdas Jeronimas Landsbergis, ir Leonas Lėtas — kiekvienas iš keturių, išsiskleidę po visus kampos, teprakalba į mus pavieniui. Visi — laureatai. 1972 metais Jonas Mekas išleidžia jo Jurgio Mačiūno ipavidalintas — ar tai medžio, ar tai odos ar kitokiomis medžiagomis įviršintąsias — *Reminiscentijas*. Tatai — jau po jo ir jo brolio laimėjimų, tvirtai įsistiprinimo ir pasaulinio pripažinimo neholivudinėje filmu

plotmėje ir, Jono atveju, itin nenuilstama kova straipsniais, kritika ir, vis neperiodiškai leidžiant — kartu su Adolfo indėliais — *Film Culture* vienetą, Adolfui, atlikus karinę prievole vėl jo mindomoje — užvis Francūzijoje — Europoje, vis daugiau kryptant, šalia tiesioginio filmų statymo, į profesoriavimą — toje jo mėgstamoje srityje (nuo 1971 metų, o ir dabar, jis yra dėstytojas ir paskiausiuoju metu — „Director, Milton Avery Graduate School of the Arts — Bard College, Annandale-on-Hudson, New York; Chairman of The Graduate Committee“) — o Jonui, galiausiai šalia dalyvavimo juri komisijose, paskaitų universitetuose, „independent film-makers' festivals“ ruošų ir niekad nenusitęstam bet kada, reikalui esant, paimti į visada kovai pasiruošusias rankas savo gaviai plunksna, baigiančiam

iskovoti jo pasirinktam — gyvenvietei — New Yorkui išties atnaujinta pastata jo, kaip „General Director and Film Curator“ kartu su Executive Director Robert Itallier, vedamam Anthology Film Archives. (Tatai sukuriama, siekiant išsaugoti esamą tokių filmų ir video medžiagą ir suteikti plačiąjai visuomenei — itin tiems, kurie tuo domisi, ta studijuoja ar, kaip menininkai, kuria — galimybę rasti suburtą, tą sukauptą vienoje vietovėje guvų šaltinį.)

Jo 1976 metų gegužės 27 dienos *Le Monde* cituojami žodžiai: „Je suis citoyen américain, c'est tout. Une partie de moi-même restera à jamais en Lithuanie“ patvirtina jo žodžius toje atsiminimais idegintoje atrankoje visais to rinkinio puslapiais, akcentuojančiais, gimtąja kalba, jo vidaus tarsi amžinąja ugnimi baltą degimą. Štai kelios ištraukos:

Ir tu, mano baltas Meyence, ir sunkūs krovinių, ir prekų laivai, ir dūmai, ir lietaus purkšlės, Bremenhaven.

Kur mano namai, kur kraštas mano, tėvyne?

Akivačiai ir miestai, upių tiltai, drushkinės šiaurės lygumos, vėjo malūnai, ir rudens lauku platumos!

Aš išsinešiau kiekvieną sutiktą kvapą, kiekvieną daiktą, garsą, trapų ir kvepiantį laukų ir upių prisilietimą.

nešdamasis viską kartu, nuo pat vaikystės, alkanas vis, vis nesustodamas, prisirišdamas kiekvieno naujo susitikimo, gatvės žibinto.

O, tu, plačioji, svaigalinga Amerika, savo raudonais kalnais, sodriom upem, savo spalvotais miestais, išsiklijusiais vėstuos, begalinuose slenčiuose, ant upių ir vandenyne, dundėdama savo vovais, degdama savo triukšmingais, plieniniais miestais!

O, tu, Nujorkas, savo skambančias stiklo rankas imerkes į minkštus debes, į begalinį lieta — savo triukšmingam ir begalinėm gatvėm, savo ilgais apraizgus kiekvieną mano valandą: kiekviena gatvė, kiekviena įlanka, aikštės ir parkai!

Bear Mountain, Hicksville, Lake Iroquois mažičiai Stony Brook namukai, tatsimėni, kaip tasyk rytą, žūrėjone žemyn nuo vilos, jausdami.

(Nukelta į 2 psl.)

Šiame numeryje:

Lietuviai ekumenistai • Broliai Adolfas ir Jonas Mekai tarp literatūros ir kinematografijos • Jono Meko „Dienoraščiai, 1970 - 1982“ • Bronius Budriūnas apie kantatą „Per pasaulį keliauja žmogus“ • Danguolės Sadūnaitės eilėraščiai • Amerikos lietuvių dailininkų sąjungos sukaktis • Lietuvių operos „Parduotoji nuotaka“ • Nauji leidiniai • Chicagos teatruose

Akinančiai baltas šviesumas

(Atkelta iš 1 psl.)

kaip kiekviena išgyventa minutė
smeigiama gilyn, nebeišplešiamai,
kaip gyvento, kaip išjausto dalis,
kaip nuosavo, brangiausio:
kaip namai

Namai, namai. Kiekviena vieta,
kiekvienas akiratis, susitikimas, veidas:
kiekvienas sustojimas, pasiūlymas –
susisūrijimas – namai.

Ar nedainavome tada, ilgesingai,
plaukijami ant Lake Iroquois – ir tavo
lino akys, Leonora, buvo pilnos vandens
ir mergautinio ilgesio. –

klausydami ežero tylumos, žiūrėdami
į pakrantės medžius, ir taškijami vandenį,
pamiršę praėti, ir laika,
gyvendami akimirka –
ar sėdėdami prie Camp Oscawana, žiūrėdami
į Hudson, mėlynus kalvų kauburtus,
į Connecticut naktį, pilną plaučių, šimtmetinės
tylos. – ar nebuvom tašk pasinėre
vien tik į naktį? –

Ir, kiek toliau –

Sakyk, Leonora, ar galvojai tašk apie namus?

1973 metų sausio 6 dienos žurnalo *The New Yorker* „Profiles“ skyriuje, pavadintame „All Pockets Open“, – papuoštame B. Fuchs pieštu Jono Meko portretu, tose skiltyse paminėjęs ir Semeniskės, ir Biržus, ir Hamburgo priemiesčio Elmshorn, karo meto, priverčiamo darbo stovyklų septynis – vieną dieną, pasiryžę, „trūks plyš“: jie iš čia pabėgo – varguliavimo mėnesius: penkerių metų periodą D. P. stovyklose: Johannes Gutenberg universiteto studijas – čia vėl tas anksčiau minėtas Mainz'as; *Zvilgsnius*; knygeles vaikams ir *Semeniskių idilės* (pirmoji – šapirografine – laida buvo 200 neilustruotų ir 200 mano iliustruotų šapirografiniu priemoniu raiziniams egzempliorių, išspausdintu 1948 metais Kassel, Niedzwehren stovykloje; ja išleido „Giedra“ k. ju išlipina New Yorke šalta, pilka lapkričio rytmetį 1949 metais, *The New Yorker* rašo: „draugai iš D.P. stovyklų juos priglaude, kol susirado pastogę South Third Street, Williamsburg apylinkėje, tame pačiame bloke, kur kadaise yra gyvenęs Henry Miller“). Sekdami toliau – atrandame, sužinome, kad „nepraėjus nė trim savaitėm nuo jų atvykimo, Jonas jau buvo pasiskolines tris žimtus dolerių,

nusipirkęs 16 mm Bolex aparatą ir pradėjęs filmuoti kadrus dokumentiniam filmui apie Williamsburg rajoną, kai kuriuos iš jų vėliau panaudodamas įvadinėms scenoms *Reminiscences of a Journey to Lithuania*“.

Štai – pradžia!

Sekmadieniais 1965 metų rugsėjo 19 dienos *The New York Times* žurnalas (Section 6, part 1) pasakoja Alan Levy „Voice of the Underground Cinema“ aprašyme, kad „Kai Jono Meko pirmasis filmas *Guns of the Trees* buvo rodomas Festival of Two Worlds, Spoleto, Italijoje, festivalio įsteigėjas Gian Carlo Menotti išėjo, o viena grafienė apalpo“). Ir: „Kai Meko tolimesnis filmas *The Brig* laimėjo Grand Prix de St. Mark Venecijoje, kaip geriausias dokumentinis filmas, Mekas painformavo teisejus, jog tai visiškai nebuvo dokumentinis filmas, o realistinio vaidinimo nufilmavimas“.

Jonas Mekas Nuotraukos Vytauto Mazelio

atsižadantis ir drąsus“). Tame pat rašinyje taip pat pažymima, kad jo veikla pareikalauja nemažų išteklių, bet, kad Jono apskaičiavimais, per pastarąjį penkmetį jį turėjęs 2.000 dolerių – savų – pajamų. „Niekas jis neįsileidžia savo asmeniškam patogumui... Iš tikrųjų jis neseniai buvo išmestas iš savo buto East 13th Street už tai, kad buvo jame apgyvendinęs per daug kitų filminkų“). Ir baigia: „Šiuo metu jis gyvena iš lagamino

kažkur 90 tujų numerių apylinkėje“). (Tai – 1965-tieji metai!)

Tolygiose sąlygose broliai Mekai 1955 metais išleidia pirmąjį jų žurnalo *Film Culture* numerį. Pirmasis numeris turėjo mano komponuotą viršelį ir buvo išspausdintas tėvu pranciskonų spaustuveje – o aplaistytas Waldorf Astoria pokylyje, kur – cituoju *The New Yorker* – „vieni draugas iš Foreign Press Association įstengė suruošti

Mekams dovanai“. Vėliau jiems ilgą laiką gelbsti toks Harry Gantt, pasak žurnalo – savi-veiklininkas žurnalų leidyboje, besidomintis menais. Įdomu, kad, kaip rašo tas pats Calvin Tomkins pacituotame *The New Yorker* straipsnyje, „Guns of the Trees“ laimėjo pirmą vietą „Second International Free Cinema Festival, Porretta Terme, Italijoje, 1962 metais, nurungdamas konkurentus iš 16 kraštų (tarp jų Truffaut *Jules and Jim*), ir buvo komerciškai rodomas čia ir užsienyje“. Kritikas Andrew Sarris esą yra pasakęs: „Vienas iš svarbiausių dalykų apie Joną yra tai, kad jis niekada nėra pasidavęs nevilties nuodėmei“.

Abu aukščiau minėti straipsniai turi tiek detalius ir kruopščiai paruoštos medžiagos, kad laikiau būtina juos bent perbėgti akimis, sustojant daugeliu atvejų tam, kad galėtumėme susipažinti su mūsų pasaulinio garso atstovais filmų pasiekimų plotmėje. Aišku, itin tuo besidomintys atras daug ko, rašyto, apie brolius Joną ir Adolfą Mekus ir vokiečių, prancūzų, italų, japonų, taip pat ir rusų kalba, bet mums jie yra prieinami – ir užvis! – lietuvių kalba pasirodžiusiose kūriniuose. Juose jie mums yra nepažinomi artimi, savi ir jų lietuviškumu praturtinantys.

Pacituokime patys sau vieno jų tartus žodžius: „Mes esame visų dalykų matas. Ir grožis mūsų kūrybos, mūsų meno, yra proporcingas mūsų pačių, mūsų sielų grožiui“.

Alberto Moravia, kitur, aptaria pirmąjį Jono Meko filmą „Guns of the Trees“ šiais žodžiais: „Il film di Jonas Mekas non ha niente di teatrale, non è una storia o narrazione, non ci presenta immagini che abbiano un particolare valore formale e rassomiglia invece moltissimo alla poesia moderna, specie a certa poesia anglosassone posteriore a Eliot e Auden“. Net ir nemokant italų kalbos, akivaizdu, kad šio italų rašytojo lūpmis Jonas Mekas irikuojamasis Eliot ir Auden pasiekimu gretas.

O kaip su Adolfu Meku ir jo laimėjusiu negėginama pripažintu „Hallelujah the Hills“ filmu? Paryžiaus Institute des Hautes Etudes Cinematographiques, Fiche Filmographique no.

229 nagrinėdamas šią „Valio kalvoms“ – „Hallelujah the Hills“, lukštena tą jo pasiekimą net septyniais skyriais: „I. Documentation; II. La Trame; III. Analyse Dramatique; IV. Analyse Cinematographique; V. Conclusion; VI. Sujets de Discussion; VII. Bibliographie“. Čia jis visų pirma konstatuoja tą Adolfo Meko kūrinių esant laimėjimui: „Immédiatement à sa sortie, il ne s'est presque pas passé un seul mois sans que ce film ne soit sélectionné pour représenter les Etats-Unis. Hallelujah les Collines a été présenté en France pour la première fois au cours de la Semaine de la Critique, à Cannes (mai 1963), il a ensuite été choisi pour les Festivals de Locarno (juillet 1963; Etoile d'Argent) – Montreal (août 1963) – New York (septembre 1963) – Mannheim (octobre 1963) et Londres (novembre 1963)“. Ketvirtame skyriuje, „Analyzėje“, sakoma: „Mekas veuille non seulement plonger le spectateur dans un univers loufoque mais surtout lui rendre la liberté par rapport à l'écran. A tout instant, on rappelle à celui-ci qu'„Hallelujah c'est du cinéma“.

Penktame, „Conclusion“ skyriuje prieinama išvados, kad „Hallelujah les Collines est un film original et surprenant“. Ir: „Il est original dans sa conception même, par son histoire et par la manière dont elle est racontée, par l'invention alerte et la sauvage cocasserie dont il fait preuve, par le simple dépassement d'un univers non-sensique de jeux de mots et d'images pour un chant d'amitié et un témoignage de joie de vivre...“

Pažiūrėkime, ką Adolfas pasirenka toliau. *Venice Festival Reviews*, 1965 metų rugsėjo 8 dienos „Variety“ skiltyje, Mosk pasirašytame „Double-Barreled Detective Story“ peržiūros komentavime randame, kad „Adolfas Mekas, kuris susuko avangardinį, niujorkiškes gamybos *Hallelujah the Hills*, dabar ateina su išradinga filmine fantazija, pagrįsta Mark Twain pasakojimu... Humoras prislopintas, bet visur linksminantis, ir filmas rodo ženklų, kad jis galės būti viešai rodomas specialiuose seansuose JAV ir užsienyje“. Bei: „Mekas ir vėl parodo, kad jis moka vartoti parodiją ir išgauna įtikinančiai nekalta vaidybą... Mekas nuosaikiai įveda savo vizualinius pokštus, ir todėl jie įtaigūs, kada panaudojami“.

Taip užvis, manding, fantazija? Tada eina filmas „Windflowers“: „Tai yra labai romantiškas ir elegiškas mažas pasakojimas – geresnis už pogrindžio filmus...“

„Mekas yra toks lyriškas filminkas, kad jis atrodo labiau suinteresuotas kino menu, negu ideologija“, – rašo perijotųjų kritikė Renata Adler 1968 metų vasario 23 dienos *The New York Times* recenzijų skyriuje, prieš tai įdokumentuodama, kad tatau yra filmas apie išsiskelę iš karinės tarnybos. Skelbimuose, cituojant kritikų atsiliepimus, randame citatą iš *Variety*: „Kasdien didžiulė Adolfo Meko 1963 m. filmo *Hallelujah the Hills* įtaka darosi ryškesnė ir ryškesnė... vieno iš visos dekados linksniausių ir įtakingiausių filminių komedijų režisierius dabar savo kameroje atsuka į vieną šiandieninio jaunimo svarbiausių tragedijų“. Ir iš *Cincinnati Enquirer*: „Mekas savo širdy nešasi aistringą jautrumą visiems asmenims laisvės pažeidimams... tai, be abejojimo, motyvas, kurio vedamas jis susuko *Windflowers*“.

Jeigu šitas Adolfo filmas Renatos Adler yra įvedamas, kaip itin romantiška „little

story“, tai P. Adams Sitney – šiuo metu dėstąs Princetone universitete – 1979 metais Oxford University Press išleistoje jo knygoje *Visionary Film* (antroji laida), gvildenančioje amerikiečių avangardą, rašydamas apie Jono filmą „Diaries, Notes and Sketches“ (1964-1969) ir taip pat „Reminiscences of a Journey to Lithuania“ (1971), paskelbia, kad jam tai yra „... romantinės autobiografinės pratimai“, ir tęsia: „Meko du dienoraščiai yra prarastos nekaltybės ir nepavykusio siekio jų susigrąžinti mito versijos. Jo įsipaigojimo šiai romantinei dialektikai credo yra straipsnis iš 1964 metų „Notes on Some New Movies and Happiness“, kuriame jis sujungia pastabas apie Ken Jacobs, Ron Rice, Joseph Cornell ir kitų filmus su mintimis apie laimę ir liūdesį iš savo vaikystės atsiminimų“. Tada P. Adam Sitney konstatuoja: „Supainioti vaizdiniai, pratvieskiantys dideliu greičiu, sudaro centrą ir dažniausiai pakartojamą metaforą dabartinės akimirkos laikinumi“. Aš noriu atkreipti jūsų dėmesį į „dabartinės akimirkos laikinumą“!

Kaip skaidriai jis tęsia toliau: „Nostalgija gilesnei ir autentiškesnei gamtai išsukia kalbamieji tarpai ir pavadinimai. I Thought of Home“ pradžioje ir paibaigoje filmo ir „Laukas a Field, as Wide as Childhood“ pirmojoje dalyje. Atstumą tarp dabarties momento ir nostalgijos pakartotinai aprėpia tekstas, pavadinimai, ir filminko balsas yra vienintelė priemonė suriši iškeliausių praėitį – autoriaus vaikystę Lietuvoje – su filmuojančios kameros priklausomumu nuo jos dabartinės ir cionykštės vizualinės medžiagos“.

Jisai pabrėžia ir kitą Jono Meko, filminko, veiklos dirvą: „Joks amerikiečių avangardinio filmo menininkas negali gyintis savo įtaka su Jono Meku, kaip poleminku“. Tesdamas jis akcentuoja: „1958 metais (Jonas Mekas) buvo paskirtas *Village Voice* filmų kritiku. Iki ankstyvųjų 1960-tųjų metų laikraštis išaugo iš lokalinio, į visame krašte prenumeruojama, turintį ypač didelę įtaką menų srityje. Tad tuo laiku, kai jis pasidarė *New American Cinema* propaguotojas ir gynėjas, Mekas jau buvo vienas įtakingiausių filmų kritikų Amerikoje“.

Šitie apie tą veiklą. Ir štai dar 35 puslapių talpos pasikalbėjimas su kritiku Scott Macdonald meno, teorijos, kritikos, politikos žurnale *October* – kuris yra leidžiamas Massachusetts Institute of Technology leidyklos Architektūros ir urbanistikos studijų institutui – 1984 metų vasaros numeryje (29). Dar – paskiausiai, bet ne mažiausiai reikšminga – filmų, kaip tokių, įvertinimas bei kritika. O kur dar – „Paradise Not Yet Lost“, apimas „Trečiuosius dukreles metus“ (1979)? Kur *Movie Journal: The Rise of a New American Cinema, 1959-1971*, rinkinys straipsnių iš *Village Voice* (New York: Macmillan, 1972)? Ir kur, kas ruošiamas? 1985 metais išleista naujasis jo poezijos rinkinys *Dienoraščiai, 1970-1982* ta pati kalba, ta pati nenustygimo liepsna, kaip ir visoje jo kituose rinkiniuose mus praturtinusioje poezijoje, tęsiasi vis toliau ir toliau gyvenimo kelio skalda. (Tolygiai: ir Adolfas, rankraščiuose!)

Toji skalda – kiekvienam mūsų! Dvidešimt antrasis *Dienoraščių* eileraštis skamba štai kaip:

Va,
eileraštis,
tau.
Trys antelės
ant ledo
tupi.
(Nukelta į 3 psl.)

Skrendanti pušis

Apie Jono Meko „Dienoraščius, 1970 - 1982“

EDITA NAZARAITE

Jonas Mekas. DIENORAŠČIAI, 1970 - 1982. New Yorkas: Zvilgsniai, 1985. Spausdino Hauser Printing Company. 76 eileraščiai. Kaina – 5 dol. Gaunama „Drauge“.

Yra toks dailininko Stasio Eidrigėvičiaus paveikslas: per niūriai mėlyną dangų skrenda pušis žmogaus veidu, o jos vos bepasilaikančias už žemės šaknis baigia nūsti juodas šernas, piktom, raudonom akutem. Būtent šis paveikslas man priminė perskaityta Jono Meko poezijos knyga *Dienoraščiai 1970 - 1982*. Lakoniška. Paprasta. Liūdna.

Dienoraščiuose yra 76 eileraščiai, parašyti dvylikos metų laitarpiu, kuriuose autorius dalijasi savo mintimis, kartais – tik nuotaikomis ar nuojauta. Dienoraščio rašymas nėra išpažintis, tai daugiau autoriaus santykio su laiku fiksavimas. Iš karto į akis krinta poetinių priemonių taupumas. Nesu minimalizmo meno šalininkė, tačiau tokių formų menas gali sekmingai egzistuoti. Teretika prisiminti tradicinę kinų, japonų poeziją bei daile. Taupiomis išraiškos priemonėmis kuriamas menas daug priklauso nuo vidinio užtaiso. Tai gana reiklus

ir pavojingas metodas, o jo griežtų reikalavimų nepaisymas gali nuvesti kūrėją į lėkštumą. Man regis, taip atsitiko su *Dienoraščiu* 14, 15, 41 ir 46 eileraščiais. Užtat 19 eileraštis – iš tikro tik vienas sakiny – bet kiek jame daug erdvės asociacijoms: *Ant / kranto / neramios / ir / išsigandusios / susikabinusios / prieš / vėją / laikosi / valtytys*. Tokios eilės yra bene geriausios šiame rinkinyje. Jų yra ir daugiau, pvz., 22, 25, 28. Trisdešimt antrame eileraštyje poetas gražiai sugretina viltį su raudonojančiomis rudens uogomis ir vaikų palteliais, tiesiogiai apie pačią viltį neužsimindamas. 43-me eileraštyje, išvardinęs masinių žmonių žudynių vietas, poetas prieina išvados, kad, laiko tekmeje, po vos matoma užmaršties migla, visi vietovardžiai telieka ant baltų knygos / lankų / palaidi / žodžiai. Žodžiai tiems, kurie nepergvyveno tų žiaurumų. Jonas Mekas savo eileraščiuose nemažai sumini ne tik visuotinai žinomų vietovardžių, bet ir daug žinomų pavardžių, kurios simbolizuoja tam tikrą pasaulėjautą arba pažiūras. Poetas, sumindamas tokius vardus kaip Plato, sv. Jonas, Kantas ir pan., parodo, kokiuose išminties šaltiniuose ieškojo atsakymo į jį kankinančius

klausimus, kol galiausiai prisipažino: *Einu be vilties, bet vis dar idealistas, tu pabrėždamas, jog jam neegzistuoja vienas autoritetas, ir kad į amžinų žmonių klausimus nėra užbaigtu atsakymu*.

Už tų pavardžių vartojimą autoriumi buvo prikištas gyrimasis apskaitymu. Nesinoretu tikėti tokio priekaišto pagrįstumu. O galai gale, jeigu kažkoks miesionis gali girtis perkes liuksusinį automobilį už keliasdešimt tūkstančių ar dvarą už kelis šimtus tūkstančių, tai ne nuodėmė ir poetui pasididžiuoti savo erudicija. Juo labiau, kad šiais visuotinio raštingumo ir milijoninių tiražų laikais ne taip jau dažnas gali pasigarsinti pernelyg dideliu apskaitymu.

Yra Jono Meko eilėse pasimėtimai: *Bastausi / aš / ir / bastausi / liūdnas / po / žodžių gaites; baimės dėl gimtosios kalbos; plonais / kraujo silais / mano kalba / laikosi / vaikystės / melio; vaikystės pergyvenimų atgaršai: Tik skausmas / vienas / liko / išmigęs / skersai / ežera. Poetas, regis, blaiviai suvokia savo nesėkmių priežastis: O aš einu, gyvenu, / apsvaigęs / atokas toks / kaip nepiguli. / Visi sako: taip, / O aš ne! Poetas bodisi civilizacija,*

pats būdamas jau sudėtinę jos dalimi. Nemažai poetas rašo apie kasdieniškus, net buitiskus dalykus. Jam buvo priekaištauta ir už prozaiškus poezijoje. Nemanau, kad poezijai yra nustatytos kokios nors ribos ar rezervatai, kur tik tam tikroje tematinėje teritorijoje ji gali būti poezija. Juodoje kasdieninėje duonoje poezijos galime rasti daugiausiai, nei šventiniame torte, nusagstytame cukrinem rožėm. Priklausomai nuo išankstinio nustatymo, kurio nusikratyti nėra labai lengva netgi laisvoje visuomenėje.

Nelygumų savo kūryboje neišvengia nė vienas kūrėjas. Neišvengė jų ir Jonas Mekas *Dienoraščiuose*. Nejausiai nuteikia gramatinės klaidos, apstu nevarotinių žodžių, tokių kaip „jaknos“, „nedaktekliai“, „neatsakomings“ ir pan. Reikėtų vengti ir tokių išsireikšimų kaip *laikraščiu ant galvos / prabėga / tyras*. Gal čia būta kiek išsiblaškusio, bet save gerbiančiam rašytojui negalima tokias klaidas paleisti į viešumą. Tiesiog tam reikia paskirti daugiau laiko. Neaišku, ka veikia korektoriai, ar jie išvis yra. Netikęs knygos apipavidalinimas. Perverčiau visa knyga, bet taip ir neradau viršelio autorystės. Viršelis primena sveikatos ir higienos brošiūrą, kurios metydavosi Vilniaus poliklinikų laukiamuosiuose prieš trisdešimt metų. Juodi sunkūs ornamentai visai užgožia šriftą.

Baigiant norėčiau paklausti: argi Jono Meko poėtinis pasaulis neįspūdingas? Nepatrauklus? Pernelyg kukliu rūbu? Žinoma, išpaikintas dabar yra meno vartotojo ar gerbėjo skonis, kai TV ekrane per penkias minutes nudubina penkiolika gangsterių ir tiek pat poelijos; kai greitos amerikietės sugeba net koncerto pertraukos metu svetimauti; kai dailūs jaunuoliai pavirsta į pivančias baidyklas ir į gleivėtas muses... Tad kuo gi gali nustebinti, priblokšti kukli poezijos knygelė išdirginta vaizduote? Žinia, pastovus svaiginimasis ekscentriškumais gali nuvesti ir į patologiją. Tad todėl kartais yra taip miela grįžti prie tylių, paprastų, iki kaulų apnuogintų žodžių. Lyg į ramią įlanką po audrojančio vandenyno.

Nelengva yra kūrėjo dalia, neskausi ju duona. Pagaliau kūryba nėra kokia liaudies ūkio pasiekimų paroda arba alaus reklama, kur išstatomi tik išblizginti rezultatai ar pudrotos gražuolės – lyg nebūtų sunkių ieškojimų, klupimų ar prakaito. Skaitytojas eina kartu su poetu per visus jo nuopolių ir pakilimus. Tai gana patrauklus patyrimas. Ir gal tai poeto kaltė, o gal ir skaitytojo neįsiklausymas, kai poetas rinkinio pabaigoje pasako: *Ar esi taip vienas / ejęs / svetimom miesto gatvėm / žinodamas, kad / esi taip vienas / su rudeniu, / šlapiu / lietpaltiu – / vieni vienas / su savo / lietuviškais žodžiais – ...*

Sparnuoto žodžio ir garso jungtuvės

RŪTA KLEVA
VIDŽIŪNIENĖ

Jau pats žodis Kantata nu-skamba kaip kažkas didingo, daugiau, negu žodis daina ar ari-ja. Laukiame kažko pakilaus, iškilmingo ir prasmingo. Toks junginys tačiau tėra įmanomas, kai sueina tokią didybę jaučiantys kūrėjai, kurių vienas galvoja vaizdais, kitas garsais. Viduramžių kantatos buvo ilgos ir iškilmingos, bet tu laikų žmonės buvo kantresni. Šių dienų išpaikintas klausytojas reikalauja greito ir stipraus pasitenkinimo, tad ir šių laikų muzika daugiausia remiasi efektais, nuotaikų trupiniais.

Naujosios kompozitoriaus Broniaus Budriūno kantatos „Per pasaulį keliauja žmogus“ kūrėjas savo spalvingo kūrinio temai ir vėl pasirinko poeto Bernardo Brazdžionio žodį. Per šį eilėraščių neįmanoma prabėgti nesuimaš-čius, - tiek jame ir skaudžios tiesos, ir optimizmo.

„Miršta tautos, vergai, viespatijos, Imperatoriai miršta seni“ - žiaurus žodžiai, atskleid-žią liūdna, bet ir teisinga mūsų kelią, bet tuojau atsveriami švelnia, paguodžiančia melodija. „Miršta žiedas balčiausias lelijos. - Tik tu vienas per amžius eimi“.

Kaip išreikšti muzikine kalba toki liūdna, bet ir ašarą nušluos-tantį posmą? Užkalbinau šios kantatos viešo atlikimo Los Angeles proga jos kompozitoriu Bronių Budriūną, nes gegužės 9 dieną susirinksiame į tikrą laureatų vakarą: poeto Bernardo Brazdžionio - šiemetinės JAV LB literatūros premijos laimėtojo, kompozitoriaus Broniaus Budriūno - praėjusių metų JAV LB Kultūros tarybos muzikos pre-mijos laimėtojo, ir poeto Bernar-du Brazdžionio švenčiant 80-tąjį gimtadienį sveikinimo kalba pasakyti į mūsų padangę at-skrendancio Lietuvos rašytojų draugijos šiemetinio laureato An-tano Vaičiuliaičio bendrą šventę.

— *Mielas kompozitoriau, Jūsų kantatose vyrauja poeto Bernardo Brazdžionio eilėraščiai. Kas juose Jus taip pagaua? Kokios savybės, Jūsų nuomone, daro šiuos eilėraščius išliekančiais?*

— Tikra teisybė, kad Brazdžionio eilėraščiai mane pagaua. Iš penkių mano kanta-tų, trys parašytos pagal jo poeziją. Gal dėl to, kad esam abu bir-žiečiai, kaimynai. Bet aš mėgstu Brazdžionį, kaip patriotinio nusiteikimo poetą, be to ir labai sklandų savo poezijoje, kurį be-skaitant surandi ir muzikos motyvus, ir tas man labai prie širdies. Tik paklauskime šių kelių eilučių ir išgirsime jose muzikos gaidą: „Krito žiedas nuo vyšnios šakos, Krito žiedas, kaip naktys, kaip dienos, Kaip gyvenimas visas nukris...“

— *Kaip dažnai panaudojote Bernardo Brazdžionio žodžius savo kūriniams?*

— Dabar smulkiau net nepri-simenu, bet kai rašiau dainas jau-nimui dar Lietuvoje, naudoju jo eiles. Daug jų ir liko ten. Vokie-tijoje rašyta pirmoji stambesnė daina „O Nemune“ buvo labai paplitusi tarp chorų, o iš kantatų pagal Brazdžionio žodžius yra sukurta „Tėviškės namai“, kan-tata su solistais, ir ji buvo premi-juota. Toliau „Lietuvos šviesos keliu“, irgi kantata, visur buvo labai dainuojama, net Pietų Amerikoje. Taip pat dažnai kan-tata yra vadinamas mano stambėsnis kūrinys „Mano protevių žemė“, irgi populiarus. Dabar ši naujais, kurią parašiau, tai „Per pasaulį keliauja žmogus“, kantata su solistais. Buvo skelbtas konkursas, bet nepaskyrė man premijos, tačiau ir niekam kitam nepaskyrė... Girdečiau, kad kai kurie komisijos nariai nenorėjo trečią kartą

Edmundo Arbo šaržas poeto Bernardo Brazdžionio 80 metų sukakties proga: „Didysis poetas keliauja per pasaulį“ (spalvota grafika).

premiuoti tą patį kompozitoriu; tas klausimas jau buvo iškilęs premijuojant „Lietuvos šviesos keliu“, jie tvirtino, kad gerą muziką rašo ir kiti. Dabartine

kantatą rašiau lengvai, kad būtų prieinama šių laikų chorams. Iš mažesnių kūrinių jaunimui buvo premijuota „Mūsų žemė Lietuva“.

— *Ar būtų teisinga vadinti Jūsų muziką optimistiška? Mano nuomone, Jūsų dainose daug lyrizmo, svajingumo, nėra sunkios nostalgijos, tragikos, kaip pas daugelį kitų kompozitorių. Gal tai Jūsų aukštaitiškos kilmės bruožas?*

— Aš manau, kad turiu aukštaitišką bruožą. Visos mano dainos pasibaigia pakilimu, „O Nemune“ ir kitos, taigi gal man tai charakteringa.

— *Gyvename bimirstančių chorų laikotarpi daugelyje mūsų tautinių židinių vietovių. Kokią Jūs numatote tokių kantatų ateitį, jei nesudomsime daina jaunuo-menės sluoksnių?*

— Čia didelis klausimas. Aš ir šitą kantatą rašiau nesudėtingai, kad kiekvienam balsui būtų melodija, kad būtų lengva išmokyti, kad ir disonansas nesudarytų sunkumų. Bet tikra tiesa, kad mažai jaunimo bedainuoja, jie nori, kad jiems patiktų žodžiai, arba kad daina būtų rašyta vienu tonu.

— *Čia gal daugiau itakos daro gyvenamasis kraštas, kur iš viso mažai kas dainuoja, o daugiau tai žiūrovų, klausytojų kraštas.*

— Deja, tai teisybė. Juk matome televizijoje, kur ant scenos du trys žmonės su menka gitaros palyda dainuoja, o jų klausosi suvaziavę dešimtys tūkstančių. Be to, jie dabar daugiau mėgsta žiūrėti į jų judėsius, negu klausytis dainos.

— *Sunkus yra chorvedžio kelias, ir ar menkas tokio darbo*

atlyginimas nėra pagrindinė kliūtis?

— Manau, kad chorų laiko-tarpis, taip iškilęs Lietuvoje, dabar praėjo. Jaunų muzikų chor-vedžio darbas netraukia, jie eina ten, kur atlyginimas didesnis. Lietuvoje aš gavau keturis kartus didesnį atlyginimą, negu pradžios mokyklos mokytojas, o čia yra at-virkščiai. Yra unijos, streikai, ir tokiu būdu dirbtinai iškeliami atlyginimai.

— *Gaila. Kantata sujungia chorą, solistus ir muzikinę paly-dą. Ar numatote šioje srityje mums duoti daugiau tokių paki-lių kūrinių?*

— Chorų ir kantatų ateitis menka. Išėjimoje nebėra chorų, kurie dideles kantatas statytų. Daugiau girdime solistus ir lietuviškų dainų mažai begir-dime. Turiu daryti išimti jauni solistei Marytei Bizinkauskaitei; ji viename koncerte dainavo tris mano dainas amerikiečiams. Kai vadovavau kvartetui, tokio vieno-tos dainavimas turėjo pasisekimą. Atrodo, tie laikai grįžta. Mano dainos taip parašytos, kad ir trio, ir kvartetai bei oktetai gali atlikti tas dainas, gal tik kiek siaurinant solistų partijas.

— *Ačiū už pokalbį. Ateitis parodys, kaip ir kur dar skambės mūsų dainos su mūsų poetų žo-džiais. Gi šį kartą susirinksiame švęsti poeto Bernardo Brazdžionio gimtadienį, pasiklausyti pagal jo gražių eilėraščių sukurtos nau-josios kantatos su solistais Birute Vizgirdiene, Antanu Polikajūčiu, pianiste Raimonda Apeikyte, o vėliau per iškilmingą vakariene planuosime ir tolimesnį mūsų poeto ir muzikų darbo kelią.*

Dalia Kolbaitė. Metamorfoze Alijus, 56' x 46', 1980. Iš Lietuvos moterų dailininkų draugijos 1986 metais vykusios Chicagoje parodos „Žvilgsnis į save“.

Danguolė Sadūnaitė

*
kur šiandien vėjas skuba,
aš nežinau?

|||||
jis vėjasi sniega

per laukus,
kai balta kiški...
kai saulė;

ji, reta viešnia už mūsų stalo.

KRIOKLYS KALNUOSE

nespėju net kojos
iš namų iškelti,
o jis jau duoda man
tūkstantį ir vieną patarimą.

*
šviesa — lange,
(tyliai besingant).
tai nakties pasiūstas man
Tavo mielaširdingas žodis.

KAIP TA DURU RANKENA

aš, kaip ta duru rankena,
dienai baigiantis.

laukianti vakaro,
laukianti ryto,
laukianti šilto Tavo rankos
palietimo.

Akinančiai baltas šviesumas

(Atkelta iš 2 psl.)

Pieno plunksnos,
purienų kojos,
sapnų akys,

guodžio
duknos.

Ne viskas vien su šypsniu
akyse: štai elegiškas šeštas:

Prie savo durų
daužas...
prie savo durų...

Sunkūs akmenys
gula širdį, atminti,
ir skiria mane nuo manęs,
ir gula vis sunkiau ir sunkiau,
ir dega žodžių
šaknys.

(Ar vėjas rauda, ar laukai
skundžias...)

Pasigalėkit manęs, dievai.
Dievai, sutvirtinkit mano ilgės,
ir lykit, lykit,
rojaus lietūs,
ant atminimo šaknų.

kaip kompasu — nuorodos: „KUR
(kiekvieno gyvenimo) ŠLAURĖ!“
— Galėtų taiti būti buves ir
Jonas, nei Adolfas, kadaise (joje
„Ugnyje“):

Jis atsilosė ir užsimerkęs jautė bur-
noje sakus, karčia gyvybės sekla. Ir
tai buvo komunija. Kada atmerkė
akis, įkandimo vietoje medis buvo
dregnas ir kvepėjo bičių duona. Ta-
da staiga pažūrėjo per langą: lauke
gyvinai snigo, o tarpdury stovėjo mo-
teriškė, kaip juoda gulbė, ir žūrėjo
aukštyn į dangų, kaip snigo. Jurgis
stovėjo lyg maldoje ir bijojo pajudėti:
jis jautė, kaip bjauriojo ančiuko
spygliai krinta ir dengiasi baltom
sniegiškam plunksnom. Sienos ne-
beišlaikė džiaugsmo ritmo ir skyrėsi,
ir jis pasijuto vidury tarp žmonių ir
jo vienuma buvo, kaip smurtų ranku
ratas. Akinančiai baltas šviesumas
buvo aplink jo galvą ir kojas: snigo.

(„Ugnis“, Antroji Proza,
Žvilgsniai/Gabija, 1951).

Kokie mes esame laimingi: tas
akinantis šviesumas klesti —
mūsų tarpe!?

Jūratė Bigelytė-Silverman. „Laiko atspindžiai: perėjimas“. Maišyta technika: ranka gamintas popierius, monotipijos atspaudai, viela. 1986. 22" x 30".
Jūratės Bigelytės-Silvermann darbu paroda vyksta šį ir ateinančią savaitę di. gegužės 8-10, Čiurlionio g. 10, 1-oj, dar. namas centre, Chicagoje.

Amerikos lietuvių dailininkų sąjungos sukaktvinė paroda

Amerikos lietuvių dailininkų sąjungos 30 metų sukaktvinė paroda buvo atidaryta balandžio 24 diena ir vyks iki gegužės 8 dienos inkorporuotoje Čiurlionio galerijoje, 4038 Archer Avenue, Chicago, Illinois. Dabartine Amerikos lietuvių dailininkų sąjungos valdyba sudaro: Mikas Šileikis — pirmininkas, Vera Švabienė — sekretorė, Barbora Morkūnienė — izdininkė, Sesuo M. Mercedes — pirmoji vicepirmininkė, Eglė Rūkštelytė-Sundstrom — antroji vicepirmininkė.

1956 metų rudenį prof. Adomo Varno namuose, Chicagoje, susirinkęs dailininkų būrelis tarėsi dėl bendros veiklos — naujiesiems ateiviams į šį kraštą buvo išskūrimo ir darbo problemų. Lietuvių dailininkų talentas ir gabumai nugalėjo kliūtis. Architektai statė bažnyčias lietuviško stiliumi, dekoravo viešuosius rūmus meno kūriniais: vitražais bei mozaikomis. Ypač pasižymėjo grafikos darbais, išleisdami keletą monografijų. Savo kūryba lietuviai atkreipė amerikiečių visuomenės dėmesį. Prof. Ignas Šlapelis dailininkams patarė organizuotis. Jis sakė: „Be savo profesinės organizacijos, be vieno darbo, ne daug ko galime tikėtis“. Po posėdžio Varnų bute buvo sukvietas dailininkų susirinkimas Lietuvos auditorijoje, Chicagoje. Ten buvo išrinkta sąjungos valdyba ir pasirinktas vardas — Amerikos lietuvių dailininkų sąjunga.

Sąjungos tikslai: 1) puoselėti meno kūrinių fondą laisvai ir nepriklausomai Lietuvai, 2) padėti ir paremti kolegų ruošiamas parodas, 3) pritraukti meno tikslams ir veiklai naujais nariais jaunesniasias pajėgas. Gyvųjų tarpe nebėra pirmųjų sąjungos steigėjų: pirmojo pirmi-ninko Zenono Kolbos, Adomo Varno, prof. Igno Šlapelio, Jono Pilipausko ir kitų meno veiklos tautininku. Po 30 metų Amerikos lietuvių dailininkų sąjunga tebe-tęsia dainės srityje kuryjom

darbą. Dauguma sąjungos narių gyvena Chicagoje ir jos aplinkėse, bet taip pat yra ir kitose valstijose. Narių tarpe yra tapytojų, grafikų, keramikų, akvarelistų ir kitokių technikų specialistų. Amerikos lietuvių dailininkų sąjunga yra profesinė dailininkų organizacija. Yra skyrius jaunesiems dailininkams ir meną studijuojan-tiems. Amerikos lietuvių dailininkų sąjunga bendradarbiauja su Čiurlionio galerija, Inc., ruošiant parodas. Per 30 metų sąjunga su-rengė daug dailės parodų. Parodoje dalyvauja dailininkai: Emilija Ambrozaitienė, Sofija Butkienė, Ona Čepelienė, Irena Gelazienė, Juozas Mačėnas, Barbora Morkūnienė, Marija Naliene, Mikas Šileikis, Veronika Švabienė, Jonas Tričys, Olga Vaičaitienė ir Edvardas Walaitis.

minkas, Zenonas Kolba, Bronius Murinas, Juozas Pautienius, Teofilus Petraitis, Jonas Pilipauskas, Ignas Šlapelis, Vladas Vaičaitis, Adomas Varnas. Šioje sukaktvinėje Amerikos lietuvių dailininkų sąjungos pa-rodėje yra išstatyta 50 dailės darbų. Parodoje dalyvauja dailininkai: Emilija Ambrozaitienė, Sofija Butkienė, Ona Čepelienė, Irena Gelazienė, Juozas Mačėnas, Barbora Morkūnienė, Marija Naliene, Mikas Šileikis, Veronika Švabienė, Jonas Tričys, Olga Vaičaitienė ir Edvardas Walaitis.

• **Religinės skaitybės bū-relio,** veikiančio Chicagoje, susi-rinkimas bus gegužės 3 d., sekmdienį, Jaunimo centre, 216 kambaryje. Kalbės Juozas Bra-zaičio raštų redaktorė Alina Skrupskelienė apie Brazaičio religines refleksijas jo raštu nęktoms toms. Suinteresuotiųjų kviečiami atsilankyti.

Lietuvių operos „Parduotoji nuotaka“

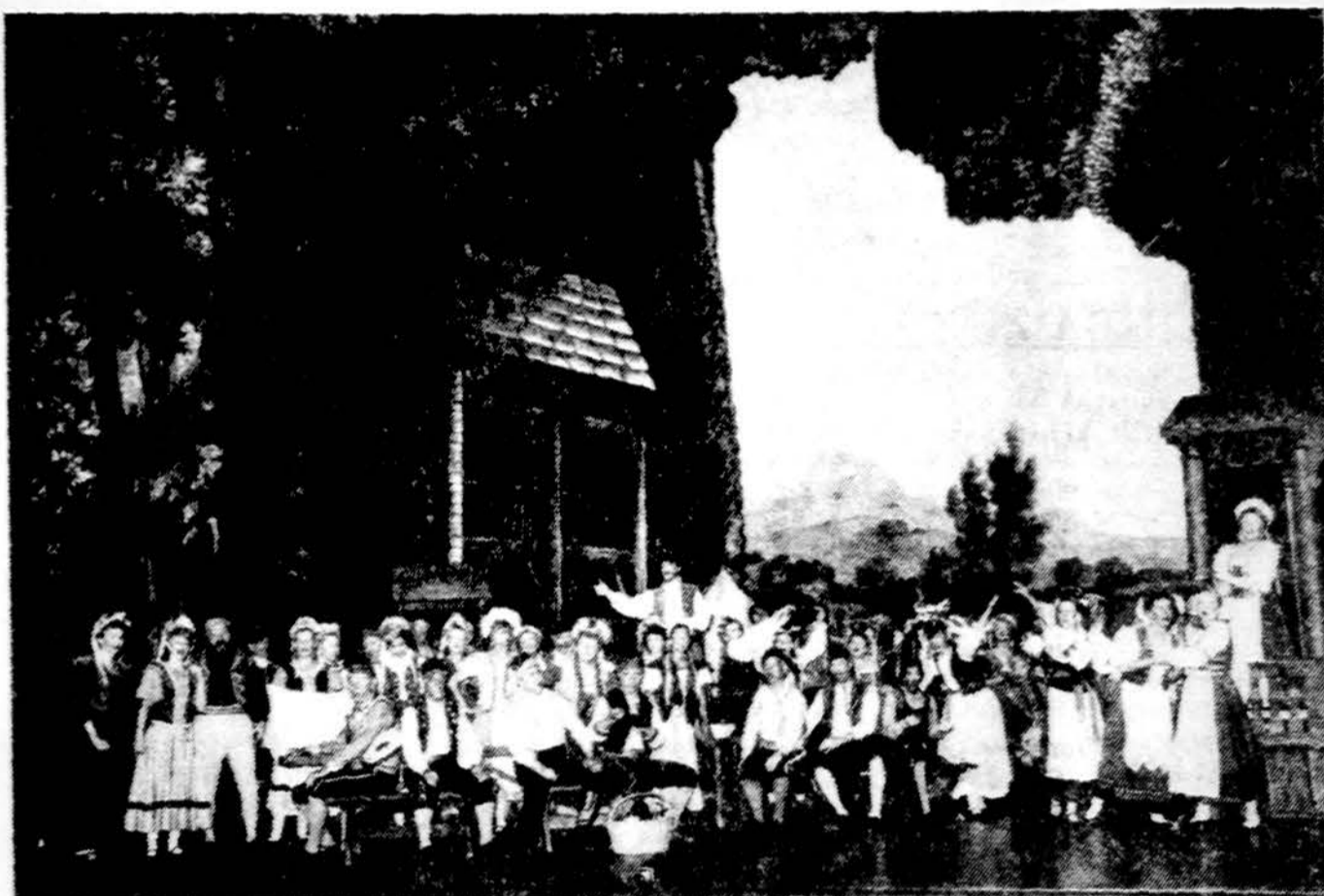
MYKOLAS DRUNGA

„Parduotoji nuotaka“. Trijų veiksmų Bedricho Smetanos opera, pagal Karelo Sabinos libretą. Lietuvių kalbon vertė Stasys Santvaras. Pastatė Lietuvių opera 1987 m. balandžio 25 ir 26 d. Morton East aukštesniosios mokyklos salėje. Cicerio, III. Solistai: Daiva Mongirdaitė, Darrell Rowader, Gregory Frank, Bronius Kazėnas, Algirdas Brazis, Eglė Rūkstelytė-Sundstrom, Julius Savrimas, Audronė Gaižiūnienė, Marius Prapuolenis ir Gražina Stauskaitė. Dirigentas Robertas Arūnas Kaminskas. Režisierius Peter Amster. Choreografe Violeta Karosaitė. Chormeisteriai Alfonsas Gečas ir Audronė Gaižiūnienė.

Jei „gadynė“ būtų lietuviškas žodis, tai dabartinį čikagiškes Lietuvių operos laikotarpį būtų galima pavadinti „Kaminsko-Amsterio gadynė“. Šis laimingai susikomplektavęs muzikinės-režisūrinės vadovybės dvejetas pernai dovanojęs mums stiprų „Vilių Teli“, o šiemet bene dar sėkmingesnę „Parduotąją nuotaką“. Užkariauta nauja operinio meistriškumo pakopa, kurią ir vėl viršyti kitais metais bus jau nepaprastai sunku. Pilnai pakaktų išlaikyti nors ir esamą lygį, tačiau neabejojame, kad mūsų „dinamiškasis duos“ vis sieks — ir ko gero pasieks — aukščiau.

Dinamiškumo epitetas tiktų ypač režisūrai. Kurdamas mizansceną, Peter Amster galvoja polifoniškai, pagrindiniams vyksmams vis priešpastatydama kokį nors šalutinį. Choristai ne tik įeina, pastoviniuoja ir vėl išeina, bet kompleksiskai dalyvauja. Labulos eigoje, savei-kaudama tarp savęs ir su solistais. O iš pastarųjų reikalaujama ne tik išsidainuoti, bet ir suvaidinti, netgi susivaidinti. To ankstesniuose Lietuvių operos pastatymuose ne visada būdavo. Juk atsimenam krūvą tokių, kurie buvo labiau koncertai su kostiumais ir dekoracijomis, negu gyvas teatras. Tiesa, nebegirdėjome tokio galingo dainavimo, kaip Stasio Baro ir Danos Stankaitės laikais, tačiau užtat bent nenuobodžiavo žiūrovo akis.

O vis dėlto akis yra tik antraeilis operinio spektaklio priimtumas. Pirmuoju eina ausis. Čia neteko nusivilti, nors kai kuriais atvejais ir pasigedome tokių vokalinį pajėgų, kuriomis kadaise buvo mūsų iškiliųjų solistai savo aukso amžiuje. Maloniū balsu „iš praeities“ atskambėjo tik Daiva Mongirdaitė (ir tatau sakome be jokios ironijos, kad ir nostalgijos). Mongirdaitė, viena iš mūsų operos veteranų, joje rečiau pasirodanti gal tik dėl geografinių nuotolių (gyvena prie

Scena iš Lietuvių operos „Parduotosios nuotakos“ pastatymo Lojo veiksmo. Nuotrauka Aleksandro Plenio

Bostono). Maženkos rolei tiko kaip pienas prie melynių. Muzikiniu atžvilgiu jai absoliučiai nieko prikūsti negalima. Jos lyrinis sopranas — ne lieso, o sodraus, spalvingo, sakytume, saksofoniško kolorito, plačios amplitudės, vienodai gražus tiek tyliau, tiek ir garsiau dainuojant, su elastingai siekiamomis ir tvirtai pastatytomis aukštesniomis natomis. Frazavimas natūralus, lygus, jokių abejonių nekeliantis. Kai kas jos interpretacijoje pasigedo „temperamento“. Ir aš taip maniau po pirmojo (šeštadienio) spektaklio, tačiau išklauses antrojo (sekmadienio), supratau, kad taip galvojant klystama. Mongirdaitė pasirinko parduotąją nuotaką atvaizduoti ne pliauške, tuo labiau ne skandalistę ar isterikę, o ramią ir rimtą merginą, kuriai emocijų vieta — ne išorė, o širdy. Pagaliau ta kryptimi veda pati Smetanos muzika: pvz., trečio veiksmo nusivylimio arijoje, kur būtų galėjus prasiveržti slaviško tipo pasiturbobė, kompozitorius Maženka duoda išsireikšti tik lyriškai sentimentaliam melancholijai. Solistė tą puikiai perdavė, visa emocijų krūvį sudėdama į švelnią melodinę liniją, kaip ir pirmo veiksmo arijoje bei ją sekusiam meilės duete su Jeniku (Darrell Rowader). Šis duetas, beje, buvo ir Rowaderio geriausias pasirodymas per visa spektaklį, o jau apie Mongirdaitę nėr ką kalbėti: kur jūs paskutinį kartą matėt girdėt tokią jautrią ir subtilią meilės, ramybės bei laimės išraišką, kokia alsavo tiek iš Daivos veido, akių, tiek ir iš jos kaip medus tekančio balso?

O tačiau „Parduotosios nuotakos“ svorio centras ne romantiškoje meilėje, bet

sodriame kaimietiskame humore. Užtat čia ir karaliavo tas, kuris pirmo (Kecalis), ir tas, kuris buvo peršamas (kvailėlis Vaškas). Šie du vyrai sudarė visą veiksmo ašį ir savo genialiu komizmu, galima sakyti, viską nusinėšė. Pirmą kartą lietuviams dainavęs bosas Gregory Frank, pažįstamas iš Čikagos Lyric operos, buvo balsiškai ir vaidybiškai idealus piršlys. Balsas sodrus, skaidrus, lankstus ir ryškus per visa diapazoną — nuo žemumų iki aukštumos. O vaidino su nenuslūgstančia energija ir neišsenkančiu išradimu, taikliais mostais, pristojimais ir pašnibždėjimais rikiuodamas kitus veikėjus ir visą laiką kombinuodamas, iki kol patsai persikombinavo ir buvo gracingai išvartas nuo scenos. Gregory Frank — opera buffa stiliaus meisteris, ir jeigu reikėtų skirti žymenį už geriausią viso spektaklio solistą, balsuotą tikriausiai už jį.

Nuo jo beveik neatsiliko Bronius Kazėnas Vašeko partijoje, kurioje dainavimo nedaug, bet progų linksminti žiūrovas — labai. Yra dvi šio vaidmens sampratos. Vieni artistai Vašeką supranta tik kaip šiaip sau „lėtos orientacijos“ vyrą, sakytume, žioplį arba mulki. Kiti jame išvėrdina tiesiog silpnąprotį („kaimo idiotą“). Kazėnas pasirinko antrąjį variantą. Kai kas pasakys, kad nėra ko juoktis iš mikčiojančių ar protiškaitsilkiusių žmonių nelaimingų savybių. Tai jautri ir humaniška reakcija, bet, deja, jau nuo senų laikų egzistuoja kaip tik tokių tipų vaidinimo komiškoji tradicija, kurią ne Kazėnas išgalvojo ir ne Kazėnas išveis. Jis ją tik pasinaudojo — ir pasinaudojo itin gambiai. Pas jį viskas buvo

kuo tikslingiausiai pajungta tobulam kvailio portretui sukurti: ir veido mimika, ir gestai, ir kojų judesiai, ir viso kūno laikysena. Jau manėme, kad mums tas durnius nusibos, bet štai, trečiajame veiksmo, bevaiddamas loki, jis atrado naujų mostų, tuo įrodydamas, kad, gražioji moters (Esmeraldas — Audronė Gaižiūnienė) pakant, net ir idiotas sugeba „mokyti“. Man Kazėno charakterizacijoj vis šmėkštelėdavo Jerry Lewis ir Benny Hill figūros, bet sakyčiau, kad jis jų nemėgdijo, o iš jų ir savo paties vaidybinį išteklių sukūrė visiškai originalų „riešutą“ hibridą („a new and improved brand of nut“). Kazėnas toks geras aktorius, kad beveik užmiršome jį kaip dainininką. O ir čia nereiktų apsirikti: jis turi nedidelį, bet gražų tenoriuką, puikiai valdomą. Jis vienintelis iš visų solistų nedirščiojo ir dirigenta, ir tai nenuostabu: Kazėnas yra profesionalus dirigentas bei kompozitorius, muzikos studijas apvainikavęs daktaratu. (Beje, pernai jis „Viliuje Telyje“ atliko visiškai skirtingą Gesslerio adjunto Leutholdo rolę; tai irgi įrodė jo artistinio talento platumą.) Iš jo, kaip nepaprastai apdovanoto, daug tikimės, netgi pranašaudami, kad vieną dieną jis mūsų muzikiniam gyvenime užims lemiamą poziciją (jei ne kaip solistas, tai gal, kai reikės, kaip dirigentas, Kaminsko įpėdinis?).

O jei užsimenam Roberto Arūno Kaminsko įpėdinystę, tai tik dėl to, kad jaučiame, jog šis jaunasis vyras, atidavęs tokią didžiulę duoklę Lietuvių operai, galėtų ir turėtų pakelti sparnus į aukštesnes sferas. Mūsų operai garbė

turėti (ir išlaikyti) Kaminska dirigentu, bet būtų nemažesnė garbė kada nors skaityti ir tokią žinią: to ar kito garsaus orkestro vadovas Robertas Kaminskas savo profesinę karjerą pradėjo nuo Lietuvių operos Chicagoje. Kodėl tik kitų tautybių dirigentai gali užimti didžiulius orkestrinius postus, o lietuvis — ne? Tad to Kaminskui ir linkime. Linkėjimo pagrindas — šaunus pasirodymas kiekvieną kartą, kai tik jis į rankas paima batutą. Ir šį sykį stebino Kaminsko pasiekta ansamblinė (orkestro, choro ir solistų) darna, beveik absoliuti precizija. Jei sugeba jis išgauti tokius rezultatus su atlikėjais, kurių nemaža dalis tėra mėgėjai, įsivaizduokit, ką jis padarytų su tikrais profesionalais!

Mėgėjų daugiausia tarp choristų, o šie, kaip įprasta, skambėjo šauniai, balansuotai, tik lygiai porą kartų ritmiškai greitesnėse vietose truputį „susipykdami“ su dirigentu (tai ir vienintelė jų mėgėjiškumo žymė). Kolektyvinė disciplina zenklino ir šioje operoje gausius solistų ansamblius, nuo duetų iki seksteto. Visi dainininkai gerai dirbo, net ir tie, kurių silpnesnė balso medžiaga. Šalutinėse partijose gražiai pasirodė du skirtingus motinos tipus sukūrusios Eglė Rūkstelytė-Sundstrom ir Gražina Stauskaitė (viena šiltesnė, pasyvesnė, kita atšiauresnė ir aktyvesnė), o taip pat ir du priešingų būdo tėvai — gaspa-doriškasis, lyg ir truputį pasimetęs Algirdas Brazis ir šaltesnis Marius Prapuolenis, turėjęs ir prisijaukinto žmogėdros indėno rolę. Audronė Gaižiūnienė kaip ir per droviai pavaidavo ispanę Esmeraldą (jos fleitinis balsas gal taipgi ne visiškai atitiko šios agresyvos bei vulgarios moteriškos charakterio), o Julius Savrimas buvo skardus ir įtikinantis cirko vadovas. Bet visi ir visur dainavo į toną, į taktą, į tempą ir sukūrė kokį nors atmintiną savo vaidmens vaizdelį.

Apie baletą kol kas mažai tenusimanau (norėčiau išmokti), tad galu kalbėti tik apie tai, kaip man atrodė ir kas patiko. O stebėjus per ilgą eilę spektaklių tiek (anksčiau) pačios Violetos Karosaitės, tiek ir jos studijos mokinių pasirodymus, man atrodė, jog Karosaitė savo choreografiniuose sprendimuose linkusi lyg ir į tam tikrą vienodumą. (Nesenai teko matyti Hubbard Dance Co. spektaklį, ir čia kažkaip atrodė kitaip: įdomiai ir įvairiai. Bet gal šitaip many kalba tik nešmanelis?) Patiko antro ir trečio veiksmo solistas šokėjas Alexis Sanchez, bet ir jo judesiuose man vaidenosi Violeta. Patiko ir liaunos šokėjos, ypač leopardės, bet manau, kad jos būtų patikė ir to atveju, jei ne strakšėtu... Kostiumai, kaip visada, žavūs, pilni spalvos ir kontrastu. Baletui juos projektavo Karosaitė, siuvo Lydija

Nauji leidiniai

• HEIMATGRUSS. Jahrbuch der Deutschen aus Litauen fuer 1987. Leidžia: Landsmannschaft der Deutschen aus Litauen. Redaktorius: Alfred Frankeit, P.I.R. In den Wiesen 3, 2839 Wehrbleck, Bundesrepublik Deutschland. Metraščio kaina — 6,30 DM.

Iš Lietuvos kilusių vokiečių draugijos 1987 metų metraščio tema — „Altwerden und Alsein“. Įdomiai apie savo nerūpestingą pensininko gyvenimą rašo Georg Groneberg. Ryto metu jis triušiasis virtuvėje ir dainuoja dainas, retkarčiais lietuviškas, kurias prisimena iš savo vaikystės. Tik miesto parke jis nedainuoja, nes Vokietijoje žmonės, dainuojantį pamatę, sako: „Jis pasigėręs“. „Taip, čia ne taip, kaip pas mus Lietuvoje, ypač kaime, kur galėdavai savo dainą visa gerkle lauke dainuoti ir niekas blogo apie tai nepagalvodavo“. Taip pat įdomus Otto Lange prisiminimų pluoštas — jis aplanko pažįstamą šeimą Rockford, Illinois, ir dalyvauja 1983 metų Dainų šventėje Chicagoje, sugrįžta į Lietuvą aplankyti gimtųjų Kybartus. Daugelyje rašinių atsipindi saulesnė vaikystės Lietuvoje prisiminimai. Metraštyje taip pat randame redaktoriaus kun. Alfred Frankeit išverstą į vokiečių kalbą Česlovo Grinčevičiaus pasakojimą „Pirmasis snie-

gas“, kuriame aprašomas ištikimasis šunelis Pukis ir šuniškomis akimis matomi pirmieji rusų okupacijos metai Kaune. Pasakojimas yra paimtas iš mūsų rašytojo Česlovo Grinčevičiaus naujosios knygos Vidudienio varpai (Chicago: Lietuviškos knygos klubas, 1985). laimėjusios 1985 metų Lietuvių rašytojų draugijos literatūros premija.

• LAIŠKAI LIETUVIAMS. Nr. 4 (1987 balandis). Religinės ir tautinės kultūros žurnalas, leidžiamas tėvų jėgomis Redaktorius — Juozas Vaišys, S.J. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Metinė prenumerata — 10 dol., atskiras numeris — 1 dol.

Šis numeris gausus dėmesio vertais straipsniais: Pauliaus Rabikausko, S.J., „Krikščionybės kelias į Lietuvą“, Vytauto Bagdanavičiaus, M.I.C., „Lietuviškosios katalikybės šaknų paieška“, Antano Saulačio, S.J., „Išganingoji Lietuvos istorija“, Petro Daugincio, S.J., „Gyvyja krikščioniška dvasia pripildytas gyvenimas“, A. S. „Nuo lopšio iki karsto“. Įdomūs jaunų autorių pasisakymai apie jų religinio ir tautinio gyvenimo patirtį.

Chicago teatruose

Rečitalis St. Xavier kolegijoje

Chicago pietuose esančia St. Xavier kolegija lanko ir siek tiek lietuvių. Tai rūpestingai vedama mokykla, plačiai besirūpinanti kultūrinėmis apraishomis. Balandžio 22 d. joje buvo solistės Mary Johnston, serano rečitalis. Ji pati toje kolegijoje profesoriauja, yra gavusi muzikos bakalaureatą Los Angeles mieste. Yra dainavusi Towson valstybinio universiteto operos pastatymuose, o taip pat su Hilton operos bendrove. Šiame rečitalyje jai palydą fortepijonu sudarė Melody Lord-Lundberg, irgi profesoriaujanti St. Xavier kolegijoje.

Koncertas žavėjo klasikine melodijomis — Purcell, Scarlatti, Ravel kūriniais bei Benjamin Britten harmonizuotomis britų salų dainomis. Solistės balsas švelnus, skambus, išlavintas. Reikšminga, kad ji ir toliau, nors pati profesoriaudama, lavina balsą. Pažymėtina, kad jos vyras yra laikraščio The Chicago Catholic redaktorius ir rečitaly dalyvavo su visais keturiais jų jaunaviečiais vaikais.

Didelis rečitalio praturtinimas buvo instrumentinė palyda, atliekant italų kompozitoriaus Scarlatti dainas. Čia buvo smuikai, violončelė, fleita, harpsikordas. Solistė sklandžiai koncertą atliko anglų, italų, prancūzų kalbomis. Publikos pasitenkinimo paskatinta, bisui dar davė „Vedrai, Carino“ ariją iš Mozarto Don Giovanni.

Juoz. Pr.

JAPONŲ MOKSLINIS SATELITAS

Vasario 5 d. japonai iškėlė erdvėn satelitą, pavadintą Ginga (japoniškai galaktika). Jis iš 590 km aukščio orbitos stebės rentgeno (X-rays) gama spindulių ir kt. radiaciją erdvėje.

Lietuvių operos „Parduotosios nuotakos“ II-ojo veiksmo scena: Jenikas (Darrell Rowader) pasirodo apgaulinga sutartį prie stalo sėdi Krūšina (Algirdas Brazis), už jo stovi

„Parduotosios nuotakos“ III-ojo veiksmo scena: Vaškas (Bronius Kazėnas) ir Esmeralda, cirko artistė Direktorius, cirko trupės vadovas (Julius Savrimas), (Audronė Gaižiūnienė). Nuotraukos Aleksandro Plenio